

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ**

Назва освітнього компонента <i>Нормативний/вибірковий</i>	Бюджет і регулювання економіки Нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 051 Економіка Освітня програма «Економіка та бізнес»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2022-2023/ 6 семестр / 3 курс
Науково-педагогічний працівник	Постол А.А.
Профайл НПП	
Контактний тел.	0503228550
E-mail:	Postol_Anatolij@mspu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=2965
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Програму ОК «Бюджет і регулювання економіки» складено відповідно до освітньої програми «Економіка та бізнес».

ОК «Бюджет і регулювання економіки» передбачає надання знань про сутність і роль бюджетної системи в економічному і соціальному розвитку країни, опанування здобувачами методологічних основ побудови та розвитку бюджетної системи і її складових за допомогою бюджетного процесу, що втілюється в суб'єктивних діях держави – законах і політиці, спрямованих на досягнення конкретних цілей бюджетного регулювання. Розкриває теоретичні основи, функції, мету та об'єкти державного регулювання економіки з урахуванням реалій соціально-політичного життя в країні.

Актуальність вивчення ОК «**Бюджет і регулювання економіки**» зумовлена як соціально-економічними, так і фаховими причинами. Адже в умовах здійснення ринкових перетворень в українській економіці особливої уваги набувають питання змісту фінансової діяльності держави і місцевих органів самоврядування, реформування бюджетної системи, удосконалення процесу бюджетного планування з орієнтацією на досягнення конкретних результатів діяльності. Проведення ринкових реформ значною мірою залежить від стану фінансів держави та їх складової – бюджету. Через бюджет держава акумулює кошти для фінансування економіки, соціального розвитку, активізує заходи щодо надходження коштів та їх економії. Також становлення суверенної України знаменує собою поглиблення процесу демократичних економічних реформ, спрямованих на ефективну інтеграцію всвітове ринкове поле, яке поєднує в собі ринкові засади і механізм державного регулювання. Сучасний ринок регулюється державою за допомогою правових актів, що закріплюють ринкові відносини, широкого використання договірних відносин, через фінансування розвитку державного сектора, науки, культури, освіти, соціального захисту населення, через податкову, кредитну, банківську системи, ціноутворення та інші регулятори з метою досягнення цілей, визначених державною соціально-економічною політикою

Під час вивчення ОК «**Бюджет і регулювання економіки**» здобувачі зрозуміють, що необхідність державного регулювання економіки зумовлена нездатністю ринкового механізму забезпечити потрібні обсяги відтворювальних процесів у суспільному виробництві. Ступінь втручання державних органів влади у регулювання макроекономічних процесів визначається досягнутим рівнем економічного розвитку, а також поточними і стратегічними національними цілями. Відомо, що у країнах з високим рівнем основних соціально-економічних показників ступінь втручання держави у розвиток економіки стає меншим, та окремі напрями регулюються переважно ринковими механізмами.

Контроль за видами діяльності здобувачів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем за тестами після засвоєння ними окремо другого модуля.

Предметом вивчення навчальної ОК є економіка держави та напрями і механізми її регулювання та відносини з приводу формування і використання державного бюджету.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Метою викладання ОК «Бюджет і регулювання економіки» є розкриття методології, методики та організаційних основ державного регулювання економіки та вивчення сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство.

Завдання ОК:

- формування сучасного мислення та спеціальних знань у галузі методології, методики та організаційних основ державного регулювання економіки;
- засвоєння теоретичних основ формування і використання бюджету держави;
- розуміння засад державного устрою і принципів побудови державного бюджету;
- набуття умінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен

знати:

- сутність, мету й завдання державного регулювання економіки, та призначенні і
- ролі бюджету в загальній схемі фінансових відносин;
- теоретичні основи формування та реалізації стратегії соціально-економічної політики держави;
- методологічні основи та засоби впливу держави на економічний і соціальний розвиток та соціально-економічні процеси;
- особливості державного регулювання різних сфер господарської та соціальної діяльності та ролі бюджету в загальній схемі фінансових відносин.

вміти:

- осмислювати суть економічних явищ і процесів, що відбуваються в державі;
- з'ясувати сутність бюджету та його необхідність;
- оцінювати стан бюджету;
- визначати можливості оптимізації доходної та видаткової частини бюджету;
- проводити аналіз різних видів економічної політики в країні на державному та регіональному рівнях.

1. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів, ведення бізнесу.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, бізнесу, оцінку їх конкурентоспроможності.

4. Програмні результати навчання

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання (за видами діяльності), визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

РН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах в бізнес-середовищі.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	36	54	105

6. ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

- Жодні форми порушення академічної доброчесності.
- Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені лабораторні, практичні або семінарські заняття протягом двох тижнів.
- Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю («Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького»).
- Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати залік з даного освітнього компоненту («Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького»).

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Блок I Державне регулювання економіки						
6	Тема 1. Необхідність і суть макроекономічного регулювання. Предмет та завдання курсу	Лекція (- год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 2. Основи методології та організації державного регулювання економіки	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 3. Макроекономічне прогнозування	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

6	Тема 4. Планування соціально-економічного розвитку країни	Лекція (- год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 5. Фінансово-кредитне регулювання економіки	Лекція (- год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
12	Тема 6. Державне регулювання підприємництва	Лекція (2 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 7. Державне регулювання процесу структурної перебудови економіки та інвестиційної діяльності	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

8	Тема 8. Державне регулювання і стимулювання науково-технічного прогресу та інноваційних процесів	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 9. Державне регулювання розвитку окремих сфер господарської діяльності	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 10. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 11. Державне регулювання соціальних процесів	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

8	Тема 12. Державне регулювання розвитку регіонів	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
Блок II Бюджетна система						
8	Тема 13. Сутність, призначення і роль державного бюджету	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 14. Бюджет як основний фінансовий план держави	Лекція (- год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 15. Бюджетний процес	Лекція (2 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)

6	Тема 16. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України	Лекція (- год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 17. Система доходів бюджету	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 18. Система видатків бюджету	Лекція (2 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 19. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)

8	Тема 20. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 21. Видатки бюджету на оборону та управління	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 22. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 23. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (64 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7	Тема 24. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	Лекція (- год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	Основна (1-10), додаткова (11-20), інформаційні ресурси (1-11)	Ознайомиться з теоретичним матеріалом, виконати розрахункових завдань, підготовка рефератів	5	Впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Назва теми	Зміст лекції
Тема 1. Необхідність і суть макроекономічного регулювання. Предмет та завдання курсу	Предмет дисципліни "Державне регулювання економіки". Теорії макроекономічного регулювання.
Тема 2. Основи методології та організації державного регулювання економіки	Сучасні підходи та принципи державного регулювання економіки. Основні форми впливу держави на соціально-економічний розвиток країни.
Тема 3. Макроекономічне прогнозування	Суть та способи економічного прогнозування. Класифікація прогнозів. Макроекономічне прогнозування та його принципи.
Тема 4. Планування соціально-економічного розвитку країни	Наукові основи макроекономічного планування. Принципи та методи макроекономічного планування.
Тема 5. Фінансово-кредитне регулювання економіки	Державний бюджет як головний засіб управління соціально-економічним розвитком країни. Кредитно-грошова політика держави.
Тема 6. Державне регулювання підприємництва	Підприємництво як об'єкт державного регулювання. Інституційні перетворення як передумова становлення та розвитку підприємництва в Україні.
Тема 7. Державне регулювання процесу структурної перебудови економіки та інвестиційної діяльності	Структура економіки як об'єкт державного регулювання. Міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції (МГБ), його роль у ДРЕ.
Тема 8. Державне регулювання і стимулювання науково-технічного прогресу та інноваційних процесів	Науково-технічний прогрес та інновації як об'єкти державного регулювання. Державна науково-технічна та інноваційна політика, її сутність, цілі й принципи.

Тема 9. Державне регулювання розвитку окремих сфер господарської діяльності	Сутність та цілі державної промислової політики. Народного господарські комплекси промислового виробництва та завдання державного регулювання промисловості.
Тема 10. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Необхідність, сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної політики Української держави. Основні форми, методи та інструменти впливу держави па функціонування зовнішньоекономічного сектору.
Тема 11. Державне регулювання соціальних процесів	Соціальна політика держави: цілі, пріоритети, принципи. Державне регулювання ринку праці.
Тема 12. Державне регулювання розвитку регіонів	Суть, принципи і цілі регіональної політики Української держави. Основні форми і методи державного регулювання територіальних пропорцій та регіональних ринків.
Тема 13. Сутність, призначення і роль державного бюджету	Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення бюджету в ринковій економіці.
Тема 14. Бюджет як основний фінансовий план держави	Законодавчо-правова характеристика бюджету як фінансового плану держави. Зміст та структура бюджету, як фінансового плану держави.
Тема 15. Бюджетний процес	Сутність бюджетного процесу та його учасники. Стадії бюджетного процесу на загальнодержавному рівні.
Тема 16. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України	Основи бюджетного устрою. Склад і структура бюджетної системи.
Тема 17. Система доходів бюджету	Сутність доходів Державного бюджету. Методи, принципи і джерела формування бюджету.
Тема 18. Система видатків бюджету	Сутність видатків бюджету України. Склад та класифікація видатків Державного бюджету.
Тема 19. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку	Видатки бюджету на економічну діяльність. Видатки бюджету на науку.
Тема 20. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	Загальна характеристика видатків. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення.
Тема 21. Видатки бюджету на оборону та управління	Склад видатків бюджету на оборону. Склад видатків бюджету на управління.

Тема 22. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	Класифікація державного боргу. Методи управління державним боргом.
Тема 23. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	Сутність бюджетного дефіциту. Економічні ознаки бюджетного дефіциту.
Тема 24. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	Завдання та інструменти міжбюджетних відносин. Формула розподілу міжбюджетних трансфертів.

7.3 ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні засади державного управління 1. Об'єктивна необхідність державного регулювання економіки, критерії класифікації заходів державного регулювання та принципові положення формування економічної політики. 2. Основні теорії державного управління.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 2. Основи методології та організації державного регулювання економіки 1. Особливості державного регулювання в сучасній змішаній економічній системі. 2. Форми реалізації державної економічної політики. 3. Методи прямого та непрямого впливу ДРЕ.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 3. Планування соціально-економічного розвитку країни 1. Зміст і стан реалізації стратегії економічної та соціальної політики України. 2. Прогнозування соціально-економічного розвитку в Україні.. 3. Реалізація державних програм в Україні на сучасному етапі розвитку. 4. Індикативне планування: зміст, необхідність, реалізація.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 4. Фінансово-кредитне регулювання економіки 1. Податки як інструмент державного регулювання економіки.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

2. Ринок цінних паперів, принципи функціонування та об'єктивна необхідність державного регулювання. 3. Основні моделі регулювання державного ринку цінних паперів.	
Тема 5. Державне регулювання процесу структурної перебудови економіки та інвестиційної діяльності 1. Реалізація структурної політики в Україні на сучасному етапі. 2. Формування сприятливого інвестиційного середовища в Україні: проблеми та перспективи. 3. Практична реалізація активної структурної політики (зарубіжний досвід).	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 6. Державне регулювання науково-технічного прогресу та інноваційних процесів в на макроекономічному рівні 1. Науково-технічна політика провідних країн світу. 2. Проблеми формування інноваційної системи в Україні. 3. Науково-технічна та інноваційна політика в Україні на сучасному етапі розвитку.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 7. Державне регулювання підприємництва 1. Державна підтримка малого підприємництва в Україні. 2. Конкурентна (антимонопольна) політика держави в Україні. 3. Основні функції Антимонопольного комітету України. 4. Роль держави щодо формування ринкової інфраструктури.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 8. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. 1. Розвиток вільних (спеціальних) економічних зон в Україні. 2. Європейський вектор зовнішньоекономічної політики України. 3. Роль платіжного балансу в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності. 4. Залучення іноземного капіталу в Україні.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 9. Державне регулювання цін та інфляції 1. Шляхи подолання інфляції в Україні 90-і рр. ХХ ст. 2. Реалізація антиінфляційної політика в Україні на сучасному етапі. 3. Державне регулювання цін в змішаній економічній системі.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

Тема 10. Тема. Державна регіональна економічна політика 1. Спеціальні економічні зони: зміст та вплив на розвиток регіону. 2. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. 3. Переваги та недоліки регіональної політики в Україні.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 11. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання 1. Вплив держави на формування освітнього потенціалу. 2. Державні закупівлі та замовлення як засіб регулювання суспільного сектору економіки.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 12. Соціальна політика як складова державного регулювання економіки 1. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення. 2. Система соціального захисту в Україні. 3. Головні напрямки соціальної політики в Україні на сучасному етапі.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 13. Засади бюджетного устрою 1. Основи бюджетного устрою. 2. Роль бюджетного права у побудові бюджетної системи.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 14. Склад і структура бюджетної системи України 1. Становлення бюджетної системи України. 2. Бюджетна система України. 3. Реформування бюджетної системи в Україні.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 15. Системи доходів, витрат і фінансування бюджету України 1. Організація системи доходів бюджету. 2. Склад і структура доходів бюджетів в Україні. 3. Організація системи витрат бюджету. 4. Система і форми бюджетного фінансування. 5. Склад і структура витрат бюджетів в Україні. 6. Організація системи фінансування бюджету.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 16. Державний бюджет України	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

1. Сутність та призначення Державного бюджету України. 2. Склад та структура дохідної та видаткової частин Державного бюджету України. 3. Стан Державного бюджету України.	
Тема17. Місцеві бюджети 1. Сутність і призначення місцевих бюджетів. 2. Склад і структура надходжень та витрат 3. Обласні та районні бюджети в Україні. 4. Характеристика бюджетів місцевого самоврядування.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема18. Міжбюджетні взаємовідносини 1. Міжбюджетні грошові потоки. 2.Бюджетне регулювання в Україні.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 19. Витрати бюджету на економічну діяльність держави та науку 1. Роль бюджету у забезпеченні економічного розвитку країни. 2. Бюджетні інвестиції у розвиток економіки. 3. Бюджетні кредити підприємствам. 4. Державні дотації. 5. Видатки бюджету на фундаментальні дослідження.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 20. Видатки бюджетів на соціальний захист населення та соціальне забезпечення 1.Роль бюджету в забезпеченні соціального захисту населення. 2.Склад і характеристика видатків бюджетів на соціальний захист населення. 3.Склад і характеристика видатків на соціальне забезпечення. 4.Бюджетне фінансування соціальних закладів, його організація.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 21. Видатки бюджетів на освіту 1.Розрахунок оперативно-сіткових показників загальноосвітньої школи. 2. Складання тарифікаційного списку загальноосвітньої школи. 3. Складання кошторису загальноосвітньої школи 4. Особливості кошторисного фінансування дошкільних закладів.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

5. Бюджетне фінансування вищих закладів освіти.	
Тема 22. Видатки бюджетів на охорону здоров'я 1. Оперативно-сітьові показники діяльності медичних закладів. 2. Складання тарифікаційного списку медичного закладу. 3. Складання кошторису медичного закладу.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 23. Видатки бюджетів на духовний та фізичний розвиток 1. Оперативно-сітьові показники діяльності закладів культури та мистецтва. 2. Складання кошторису культурно-просвітницького закладу. 3. Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 24. Видатки бюджетів на оборону та управління 1. Воєнна доктрина держави і військові витрати. 2. Планування і фінансування видатків на оборону. 3. Склад видатків на управління. 4. Особливості планування і фінансування витрат органів державної влади й управління.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

7.4 ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. Основи становлення регульованої ринкової економіки	1. Етапи становлення економічної науки 2. Умови становлення регульованої ринкової економіки 3. Структурна характеристика економічних систем
Тема 2. Моделі державного регулювання економіки особливості державного регулювання в різних країнах світу	1. Поняття моделей державного регулювання економіки, їх класифікація. Показники державного регулювання економіки. 2. Особливості державного регулювання в країнах Західної Європи. 3. Особливості державного регулювання економіки в США. 4. Особливості державного регулювання ринку в Японії. 5. Державне регулювання економіки у країнах Північної Європи. 6. Державне регулювання становлення і розвитку ринкового господарства в

	нових індустріальних країнах та країнах, що розвиваються. 7. Державне регулювання східноєвропейських країн у період переходу до ринку.
Тема 3. Механізм дослідження державної діяльності	1. Ключові питання, що лежать в основі аналізу державної діяльності. 2. Суть та особливості нормативного та позитивного підходів в аналізі державної діяльності. 3. Види державної діяльності. 3.1. Правове забезпечення суспільного життя. 3.2. Безпосереднє державне виробництво (державне підприємництво). 3.3. Вплив держави на виробництво в приватному секторі. 3.4. Урядові закупки товарів та послуг.
Тема 4. Соціальне страхування як засіб досягнення рівності в суспільстві	1. Державна політика - співвідношення між справедливістю (рівністю) та ефективністю (утилітаризм та кенсіанство). 2. Програми добробуту. 3. Форми державного перерозподілу та їх ефективність.
Тема 5. Ефективність державного регулювання	1. Поняття продуктивності в державному секторі економіки. 2. Перепони на шляху підвищення продуктивності в державному секторі, шляхи їх подолання. 3. Оцінка продуктивності в державному секторі економіки.
Тема 6. Стратегія економічних реформ перехідних економік	1. Зміст економічних реформ перехідних економік, 2. Моделі економічної трансформації постсоціалістичних економік: 2.1. Програма "шокової терапії". 2.2. Стратегія градуалізму. 3. Умови, що впливають на вибір стратегії ринкових реформ. 4. Особливості політики економічних реформ в Україні.
Тема 7. Модель економічного обороту країни в системі національних рахунків	1. Структурна характеристика системи національних рахунків 2. Міжгалузевий баланс виробництва і розподілу товарів та послуг 3. Макроекономічні показники системи національних рахунків 4. Показники ефективності суспільного виробництва та методика їх визначення 5. Економічний оборот країни в системі національних рахунків
Тема 8. Податкове регулювання економіки	1. Податкова система в регульованій ринковій економіці 2. Фіксований сільськогосподарський податок 3. Ресурсні платежі

Тема 9. Державне замовлення і контракт на продукцію	1. Сутність державного замовлення і контракту на продукцію 2. Концепція державної системи замовлення 3. Формування і розміщення державних замовлень
Тема 10. Державне регулювання земельних відносин	1. Значення земельних ресурсів 2. Структура землекористування в Україні 3. Правові основи земельних відносин 4. Реформування земельних відносин 5. Грошова оцінка сільськогосподарських земель 6. Організація і регулювання земельного ринку
Тема 11. Державне регулювання ринку продовольства	1. Регулювання ринку зерна 2. Державне регулювання ринку продукції цукробурякового виробництва 3. Ринок насіння соняшнику 4. Державне регулювання ринку молока 5. Державне регулювання ринку м'яса 6. Умови становлення повноцінного ринку продовольства
Тема 12. Державне регулювання ринку праці	1. Баланс трудових ресурсів і праці 2. Сутність та види зайнятості і безробіття населення 3. Державне регулювання зайнятості 4. Державна система соціального захисту населення
Тема 13. Особливості економіки публічного сектора	1. Структура економіки публічного сектору. 2. Економічні теорії стародавнього світу. 3. Економічні теорії стародавнього світу. 4. Меркантилізм. 5. Класична політична економіка. 6. Неокласичний напрям. Теорія інститутів. 7. Основні економічні закони та їх роль у формуванні ринкової економіки.
Тема 14. Поєднання засад державного регулювання економіки з ринковим механізмом	1. Світовий досвід регулювання економіки. 2. Цілі і сфери державного регулювання. 3. Базова форма діяльності уряду. 4. Методи державного регулювання. 5. Засоби державного регулювання економіки. 6. Державний бюджет. 7. Податки як засіб державного впливу на соціально-економічний розвиток

	8.Субсидії субвенції 9.Регіональна економічна політика.
Тема 15. Структура функції та методи роботи місцевого самоврядування	1.Теорії регіонального розвитку та їх еволюція. 2.Поняття регіону і регіонального господарства 3.Регіональні органи державного управління. 4.Місцеве самоврядування як форма партисипативної демократії: правові основи та досвід міст України. 5.Розробка та реалізація нормативних документів в органах.
Тема 16. Теорія суспільного добробуту	1.Суспільні потреби як соціальна база добробуту. 2.Національний продукт як виробнича база добробуту. 3.Засади соціально-ринкової економіки.
Тема 17. Неспроможність ринку та вплив публічного сектора	1.Роль держави у виробництві суспільних благ. 2.Економічні функції держави.
Тема 18. Основні засади публічного адміністрування в соціальній сфері	1.Формування підходів до соціальної політики. 2.Держава як гарант соціальної спрямованості ринкової економіки. 3.Публічне адміністрування в забезпеченні населення суспільними благами. 4.Основні види соціальної допомоги держави. 5.Зростання ролі позаекономічних факторів. 6.Принципи оцінювання ефективності реалізації соціальної політики. 7.Публічне адміністрування у сфері науки, культури та мистецтва. 8.Забезпечення державою соціальної безпеки людини, громадянина та населення. 9.Забезпечення державою безпеки прав та інтересів споживачів.
Тема 19. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування	1.Становлення громадянського суспільства. 2.Взаємозв'язок правової держави та громадянського суспільства. 3.Інституційна основа та види громадянського суспільства. 4.Функції та принципи громадянського суспільства в публічному управлінні.
Тема 20. Форми реалізації влади в публічній сфері, ресурси та технології публічного адміністрування	1.Форми реалізації влади в публічній сфері: компаративний аналіз. 2.Функціонування системи виконавчої влади в Україні та внутрішньо системні управлінську зв'язки. 3.Ресурси і технології публічного адміністрування.

Тема 21. Бюрократія в системі публічного адміністрування	1. Сутність бюрократії як суспільного інституту. 2. Теорія бюрократії М. Вебера. Бюрократія та ефективність управління. 3. Бюрократія і процес демократизації
Тема 22. Корпоративна влада та публічне адміністрування в добровільних об'єднаннях	1. Поняття та види добровільних об'єднань. 2. Загальні принципи управління в добровільних об'єднаннях. 3. Управління в громадських об'єднаннях. 4. Управління в суспільно-господарських об'єднаннях. 5. Управління в господарських товариствах, що мають на меті отримання прибутку. 6. Управління в релігійних об'єднаннях.
Тема 23. Відповідальність у публічному адмініструванні	1. Правопорушення та відповідальність. 2. Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб за правопорушення у сфері публічного адміністрування. 3. Відповідальність недержавних організацій, органів і осіб, які не перебувають на державній службі чи службі в органах місцевого самоврядування, за правопорушення у сфері публічного адміністрування. 4. Правопорушення та відповідальність при здійсненні міжнародної публічної діяльності.
Тема 24. Форми реалізації влади в публічній сфері, ресурси та технології публічного адміністрування	1. Форми реалізації влади в публічній сфері: компаративний аналіз. 2. Функціонування системи виконавчої влади в Україні та внутрішньо системні управлінську зв'язки. 3. Ресурси і технології публічного адміністрування.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання освітнього компоненту	За семестр з курсу освітнього компоненту проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки.

	Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $\text{ПК} = (X_{\text{ср}}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $\text{ПК} = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) здобувачом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $\text{КТ} = \text{ПК} + \text{ПКР} = 16 + 30 = 46$ (балів). Здобувач має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з освітнього компоненту (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $\text{ЗР} = (\text{ПО} + \text{Е}) / 2$
Практичні заняття	«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. «2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вмів зробити найпростіші

	операції аналізу і синтезу; роботи узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даного освітнього компоненту. Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

9. Рекомендована література

Основна

1. Білик О. І., Хім М.К. Бюджетний менеджмент. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 340 с.
2. Бюджетна система: навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська. Харків: Видавець Іванченко І. С. 2015. 284 с.
3. Бюджетна система: підручник / за ред. д.е.н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с.
4. Карлін М. І. Державні фінанси розвинутих країн: навч. посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 484 с.
5. Назаркевич І. Б. Державне регулювання структурних змін в економіці України: проблеми та перспективи: монографія / І. Б. Назаркевич. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 356 с.
6. Ситник Й. С., Бойківська Г. М., Гончар С. Й. Національна економіка. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 320 с.
7. Скорик Г. І. та ін. Вступ до марко- та мікро-економіки. Навчальний посібник / Г. І. Скорик, М. Б. Швецова, П. І. Стецюк. Друге видання. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 164 с.
8. Хмельков А. В. Державний фінансовий контроль: підруч. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. 228 с.
9. Юшко С. В. Бюджетна система: підруч. Харків: Вид. ХНЕУ, 2018. 384 с.
10. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів.– Львів.: «Новий Світ2000», 2019. 400 с.

Додаткова література

11. Бюджетна система. Практикум: навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.]. К.: КНЕУ, 2015. 454 с.
12. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні доміанти та діалектична єдність: монографія / О.І. Тулай; Терноп. нац. економ. ун-т. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 416 с.
13. Ігнатова Є.М. Державне регулювання економіки: навчальний посібник / Є. М. Ігнатова, М. В. Кармінська-Белоброва. Харків: ХІУ, 2014. 208 с.

14. Піхоцький В.Ф. Ефективність бюджетної політики як інструмент соціальноекономічного розвитку України / В. Ф. Піхоцький // Фінанси України. 2017. № 2. С. 30–37.

15. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України № 2939-ХІІ від 26.01.1993 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/ card/2939-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-12).

16. Про затвердження Порядку здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (місцевим) боргом: Постанова Кабінету Міністрів України № 815 від 1.08.2012 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/815-2012-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2012-%D0%BF#Text).

17. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

18. Про особливості здійснення правочинів з державним, гарантованим державою боргом та місцевим боргом: Закон України № 436-VIII від 19.05.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-19#Text>.

19. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України № 4618-VI від 22.03.2012 р. // Голос України. – 2018. – № 70. – С. 12.

20. Сенишин О. С. Державне регулювання економіки: навч. посібник / О. С. Сенишин, М. О. Горинь, О. О. Кундицький. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 334 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Кондратюк С.Я. Бюджетна система: електронний навч.- метод. посібник.—FIPF49001U [Електронний ресурс]: дистанційний курс Moodle / С.Я. Кондратюк. — К.: КНЕУ, 2018. — Режим доступу: <http://do-m.kneu.kiev.ua/course/view.php?id=299>.

2. Податковий кодекс України // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

3. Про Державний бюджет України на відповідний рік // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

4. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України - <http://edu.minfin.gov.ua/>

5. Основи законодавства України про культуру // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

6. Про державну допомогу сім'ям з дітьми // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

7. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

8. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

9. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

10. Про місцеве самоврядування в Україні // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>

11. Про органи самоорганізації населення // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>